

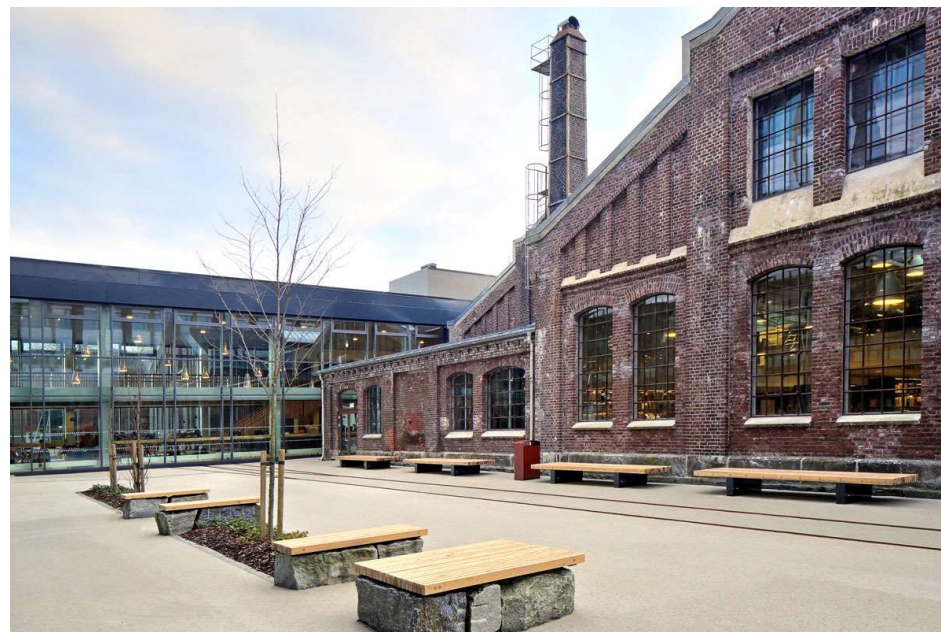
Høgskulen
på Vestlandet

DeKomp 11. og 12. oktober 2018

Ungdomstrinn i Utvikling

Viktige læringspunkt å ta med seg i
arbeidet med skolebasert desentralisert
kompetanseutvikling

Vibeke Solbue
Høgskulen på Vestlandet
11. oktober 2018

Ungdomstrinn i utvikling 2012 – 2017 – foreløpig rapport til KD

Funn og erfaringer med UiU

- › NIFU evaluerer virkemidlene i satsingen, skal levere sluttrapport i desember 2018, derfor er denne rapporten foreløpig. Avsluttende rapport til KD i januar 2019.
- › Presenteres nå for å bidra til læring om skoleutvikling og ulike aktørers roller i arbeidet som kan ha relevans i nåværende arbeid med ny kompetansemodell og for videre politikkutforming om kompetanseutvikling.

Bakgrunn og mål for UiU

- › Oppfølging av Meld. St. 22 (2010 – 2011) Motivasjon, Mestring, Muligheter (KD 2011) og av strategien Lærerløftet – På lag for kunnskapsskolen (KD 2015).
- › Forankret også i Strategi for ungdomstrinnet. Motivasjon og mestring for bedre læring – felles satsing på klasseledelse, regning, lesing og skriving (KD 2012, revidert 2015).
- › Bakgrunn for satsingen var kunnskap om to sentrale utfordringer i norsk skole:
 - › - En relativt høy andel av elevene går ut av grunnskolen med så svake grunnleggende ferdigheter at de får problemer med å ta videre utdanning.
 - › - Elevenes motivasjon i grunnskolen synker med alderen, og er svakest på 10. trinn.
- › Gjennom UiU ønsket nasjonale myndigheter at elevene på ungdomstrinnet skulle
 - › - få bedre regne-, lese- og skriveferdigheter og
 - › - bli mer motiverte for læring ved at opplæringen skulle bli mer praktisk og variert, utfordrende og relevant.
- › Hva bidrar til god styring og implementering av nasjonal politikk i utdanningssektoren. Hva skjer på veien fra statsråd til klasserom?

Omfang av UiU

- › Det har blitt
 - gjennomført en pilotering av skolebasert kompetanseutvikling i skoleåret 2012/2013 med 37 skoler og seks universiteter og høyskoler
 - lagt til rette for lokalt utviklingsarbeid for fire puljer - totalt 1114 skoler, 18 796 lærere og 189 834 elever fordelt på 428 kommunale skoleeiere og 84 private skoleeiere.
 - lagt til rette for partnerskap mellom 23 universiteter/høyskoler og deltakende kommuner/skoler
 - gjennomført 135 nasjonale samlinger for hhv skoleeiere og skoleledere, ressurslærere, utviklingsveiledere, kompetansemiljøer (universiteter, høyskoler og nasjonale sentre)
 - utviklet en rekke nettbaserte pedagogiske ressurser innenfor klasseledelse, regning, lesing og skriving som grunnleggende ferdighet tilgjengeliggjort på direktoratets nettsider. Ressursene har rettet seg direkte mot lærere og den pedagogiske praksisen i klasserommet. Innholdet i ressursene har vært varierte og har blant annet omfattet filmer, refleksjonsoppgaver og konkrete undervisningsopplegg i ulike fag.

Læringspunkt

- › Gjennomgående læringspunkt
- › Suksessfaktorene på skolenivå handler om **reell forankring** i ledelsen og i personalet, organisering og tilrettelegging, felles målforståelse og begrepsapparat, gjensidige forventninger og forpliktelser, tydelig ansvars- og rollefordeling, personlige relasjoner og faglig kompetanse.

- › **Oppstartsfasen** kan betraktes som fundamentet og kraftsenteret i et utviklingsarbeid. Arbeidet med forankring bør omfatte alle parter i utviklingsarbeidet.

Forankring og rolleavklaring

› Skoleeiere

- › Skoleeiers rolle oppleves som sentral i utviklingsarbeidet, og en forankring av arbeidet i kommunens planverk kan også øke forankringen blant deltakerne.
- › Skoleeiers rolle er sentral, men kan balansere mellom ytterpunkter fra å overstyre til å være fjern. Private skoleeiere synes å ha en noe annen inngang i UiU enn de offentlige skolene. Skoleeiers rolle i forankringsprosessen bør vektlegges i videre arbeid.

› Skoleledelse

- › Skoleledelsen spiller en avgjørende rolle, både for utviklingsarbeidet i skolen og for i hvilken grad skolene klarer å dra nytte av kompetansen fra UH.
- › Videre skolering av skoleledere blir derfor avgjørende.
- › Tett samarbeid mellom kompetansemiljøer og skolens ledelse kan bidra til å synliggjøre og støtte opp om skoleleders rolle som leder av prosjektet, samt hjelpe skolens ledelse med relasjonsbygging og forankring.

Forankring og rolleavklaring

- › **UH-institusjoner (utviklingspartnere)**
- › **Forankring** av satsingen på UH-institusjonene utover deltagere i satsingen er svak. Strukturerte arbeidsformer gjennom forskningsorientering og kollektivt arbeid med erfaringsdeling vil være et bidrag til læring i UH.
- › I UH-sektoren synes det å være **svak kobling til lærerutdanningen**, det er utfordringer knyttet til kontinuitet og deling mellom fagfolk og for liten forskningsorientering knyttet til utviklingsprosjektene. De nasjonale sentrene opplever usikkerhet i sin rolle med å bistå UH.

- › **Lærere**
- › God forankring i lærerpersonalet er avgjørende for å lykkes i utviklingsarbeidet. Lærerstemmene bør ha reell medvirkning fra oppstart og i gjennomføringsperioden.
- › **Tillitsvalgte** som aktør i forankringsarbeidet er viktig.

Forankring og rolleavklaring

> Lærere

- > Ressurslærere skårer høyt på undersøkelsene blant skoleeiere, høyere enn utviklingsveilederne og klart høyere enn UH. Videre satsing på **lærerspesialister** og deres rolle i utviklingsarbeid blir i så måte viktig.
- > At lærere arbeider systematisk med utviklingsarbeid i et læringsfellesskap betyr noe for egen utvikling og elevenes læring. Dette er avgjørende for å omsette kunnskap til handlinger i klasserommet.

> Elever

- > Elevenes læring er en sentral målsetting – elevens medvirkning har gjennomgående vært for svak. Det har også vært for lite forskning på elevenes læring.

Læring og samarbeid

- › Mange fornøyd med UHs bidrag, men noe delte meninger. Å endre betegnelse til «**utviklingspartner**» endret forventningene til UH.
 - › Samarbeid på tvers av faggrenser og erfaringsdeling i kompetansemiljøet har økt i perioden. Samarbeid på tvers av UH-institusjoner lyktes best der det var høy grad av kontinuitet.
 - › Positiv utvikling i perioden når det gjelder gjennomføring av forskning i UH i tilknytning til UiU. Å inkludere lærere i forskning er viktig i videre arbeid.
- › Ressurslærere og utviklingsveiledere ble opplevd som god støtte. **PPT bør kobles tettere på, tillitsvalgte og FAU var for lite involvert.**
 - › Medvirkning fra ansatte, foreldre og elever er viktig for å sikre relevans med tanke på innhold og retning i skoleutvikling.
 - › Viktig å utvikle et systematisk rammeverk for samarbeid også internt på skolene. Klasseromsobservasjon, kollegaveiledning og Lesson study er eksempler på arbeidsformer som fremmer samarbeid.

Innhold og virkemidler

- › I arbeidet med å forankre de grunnleggende ferdighetene i fagene er det størst utfordringer med skriving og regning. Manglende kompetanse i UH og i skolene kan ha hatt betydning.
- › Nettbaserte ressurser blir vurdert som gode, men blir brukt i noe varierende grad.

- › Lærende nettverk og erfaringsdeling både internt i egen organisasjon og mellom kompetansenivå oppleves positivt og fremmer læring. Mellomarbeid er nyttige som utgangspunkt for erfaringsdeling. Lærende nettverk er nyttig, ikke minst for små kommuner, men noe lav deltagelse blant skoleeiere.

- › Utdanningsdirektoratet sine samlinger for skoleeiere og skoleledere har betydning for deltageres rolleutøvelse, forankring, kunnskap og kompetanse.
- › Det har vært framgang på relevante indikatorer i Elevundersøkelsen underveis, men ikke signifikant forskjell mellom skolene som har deltatt og de som ikke har deltatt.

Læring for framtiden – implikasjoner for politikkutforming (framheving fra Udir)

- › KD og Udir bør formidle erfaringer med bruk av hovedvirkemidlene i satsingen og betydningen av samspillet mellom dem.
- › Udir bør fortsette arbeidet med å støtte utviklingen av god ledelse i skolen.
- › Udir bør utvikle godt digitalt støtte- og veiledningsmateriell som barnehager og skoler kan ta i bruk i eget utviklingsarbeid uten ytterligere veiledning fra sentralt hold.
- › KD og Udir bør formulere tydelige rammer og forventninger til de ulike aktørene i utviklingsarbeid, legge til rette for dialog mellom forskere, praktikere og byråkrater, og ha systemer for å kunne følge med på kvalitet i utviklingsarbeidet.
- › KD og Udir bør vurdere behov for aktører i utviklingsarbeid som kan støtte skoleledere og skoleeiere i viktig oversetter- og tilpasningsarbeid.
- › Udir bør sammen med aktørene i desentralisert ordning fortsette å diskutere og problematisere hvordan UH-ansatte som utviklingspartnere best kan utvikle sin rolle og utforme sine bidrag, slik at de fungerer som god støtte til de lokale utviklingsprosessene.
- › Udir mener at det vil være viktig i framtidig utviklingsarbeid å vurdere antall og type ressurspersoner opp mot målene for arbeidet.

-
- › KD og Udir bør i videre omtale av UH sin rolle skille mellom UH-institusjonene som tilbydere av videreutdanning og som utviklingspartnere³ i desentralisert ordning for kompetanseutvikling, og stimulere til at UH-sektoren ser disse rollene i sammenheng.
 - › KD og Udir bør gi tydelige signaler om betydningen av utvikling i lokal sammenheng (kontekst), forankring i hele organisasjonen, tydelig ledelse og klar ansvarsfordeling.

Rolleavklaring i partnerskap

Unni Vere Midthassel, professor ansatt på Læringsmiljøsentret UiS. Forskningsinteresse innen skoleutvikling og ledelse. I det siste har dette blant annet dreid seg om partnerskap mellom UH og kommuner, der lærerutdanneres rolle som partnere for skolers utviklingsarbeid, har vært fokus.

Kåre Andreas Folkvord. Leder for samarbeid med utdanningssektor v/Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora, UiS. Har de siste årene jobbet som prosjektleder for satsingen Ungdomstrinn i utvikling (UIU) v/UiS. Har erfaring fra utdanningssektor som både lærer og rektor.

